

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref.: 16/5816-1

Vår ref.: 15/1

Dato: 18. oktober 2016

Høringsuttalelse fra Kreftregisteret om «Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater»

Det vises til brev fra Kunnskapsdepartementet der man ber om høringsuttalelse til rapporten «Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater», levert kunnskapsministeren 14. juni 2016.

Regjeringen har som mål at resultater av offentlig finansiert forskning skal være åpent tilgjengelige, noe som er i tråd med internasjonal forskningspolitikk. Det er viktig at nasjonale retningslinjer harmonerer med politikk for åpen tilgang til forskningsresultater i andre land, ikke minst i overnasjonale organer som EU.

Rapporten er et utkast til retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige artikler (Open Access). Arbeidsgruppen som står bak rapporten sier at dette er et steg i retning av målet om åpen vitenskap (Open Science). Vi vil i det følgende kommentere innholdet i rapporten.

Rapportens del 1. Nasjonale mål og retningslinjer

Kreftregisteret (KRG) støtter i hovedsak de foreslåtte retningslinjene slik de er presentert i pkt. 1-7. Imidlertid mener vi det er behov for en presisering av Punkt 1 om at forskere finansiert av norske offentlige midler skal som førstevalg publisere sine vitenskapelige artikler i tidsskrift med åpen tilgang (såkalt gull Open Access). Vi vil presisere at det viktigste hensynet for valg av tidsskrift ved publikasjon, er den faglige vurderingen av hvor det aktuelle forskningsarbeidet best hører hjemme basert på tidsskriftets faglige innretning, målgruppe etc. Vi mener derfor at kravet om å publisere i et Open Access-tidsskrift kun må gjelde i de tilfellene der valget står mellom faglig likeverdige tidsskrifter.

Rapportens del 2. Tiltak og forutsetninger

KRG vil særlig legge vekt på punktet om finansiering av Open Access og slutter oss til synet om at den enkelte forsker ikke selv skal dekke kostnadene til åpen publisering i de tilfeller det kreves publiseringsavgift. Det må etableres finansieringsordninger som dekker avgiftene. For de forskningsinstitusjonene som er med i tellekantsystemet, vil betaling for Open Access-publisering i realiteten kun være en forskuttering av midler de senere får tilbake fra Kunnskapsdepartementet basert på publikasjonspoeng. For institusjoner som ikke er inkludert i den ordningen, f.eks. KRG, må finansieringen organiseres på annen måte, f.eks. fra overordnede institusjoner som f.eks. Norges forskningsråd (NFR), iht deres «Stimuleringstiltak for åpen publisering» (STIM-OA). I tillegg

VENNLIGST ADRESSER POST TIL KREFTREGISTERET OG IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse: PB 5313 Majorstuen 0304 Oslo	Kontoradresse: Ullernchausseen 64 0379 Oslo	Telefon: 22 45 13 00	E-post: kreftregisteret@kreftregisteret.no Internett: www.kreftregisteret.no	Org. nr: Bankkonto:	993 467 049 1503.27.09858
---	---	----------------------	---	------------------------	------------------------------

vil den enkelte forsker selv bidra ved å søke om støtte til publiseringsutgifter i sine prosjektsøknader til forsknings-finansierende institusjoner og myndigheter, men en slik innsats bør ikke være avgjørende for om de aktuelle forskningsresultatene skal publiseres eller ikke. En løsning ville være at NFR derfor stilte noen midler tilgjengelig for publisering av ikke-NFR-finansierte prosjekter.

Rapportens del 3. Bakgrunn og drøfting

Det har vært reist kritikk mot Open Access-publiseringsen pga. et angivelig stort innslag av useriøse aktører, såkalte «røvertidsskrifter» (predatory journals/publishers). Selv om det finnes noen slike, er mer enn 3000 tidsskrifter akkreditert som tellende for det norske finansieringssystemet. Det må opprettholdes strenge krav til akkreditering av Open Access-tidsskrift. Finansiering av Open Access-publiseringsen er et viktig punkt å avklare, men det er grunn til å merke seg at ca 2/3 av Open Access-tidsskriftene ikke gjør krav på betaling.

Drøftingen av spørsmålet om forskere skal pålegges å publisere i Open Access-kanaler er viktig. KRG er enig i at det ikke er riktig å komme med et slikt pålegg siden det er flere utfordringer som gjenstår, ikke minst finansieringen. Den er kanskje et mindre problem for forskere som mottar offentlig støtte fra f.eks. NFR eller EU, siden de ifølge de foreslåtte retningslinjene har et sterkere krav om å dekke kostnadene ved Open Access enn private, ideelle organisasjoner og statlige med begrensede budsjetter til forskning.

Med vennlig hilsen

Giske Ursin, Cand.med., PhD
Direktør

Tom Grotmol, dr.med.
Overlege, seniorforsker